Nº. 2925

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ5.00; voor de buitensteden ƒ6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG 9 DECEMBER.

1856.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 8 December.

Bij de beraadslaging over de begrooting voor de Zaken van Kath. Eeredienst voerde slechts één lid het woord; het was de heer Storm. Hij zeide het volgende, zooals 't ons door onzen korrespondent beknoptelijk is medegedeeld:

»De heer *L. D. Storm* haalt eene zinsnede uit het voorloopig verslag aan, die hij niet kan deelen. Zij luidt aldus: »Nog kwam in aanmerking, dat door het behoud van een ministerie voor de Zaken van r. k. Eeredienst de zekerheid verworven werd, dat de R. Katholieken een geloofsgenoot onder de hoofden der departementen van algemeen bestuur zouden tellen." Daaruit zou men kunnen afleiden, dat alleen een Roomsch-Katholiek kans zou hebben in het kabinet te treden, enkel voor de belangen van het departement voor die Eeredienst. Hij daarentegen zou verlangen, dat aan de Katholieken grooter invloed in het kabinet op de staatsaangelegenheden werd gegeven. Als dat departement verviel, zou er meer kans bestaan om een minister van de r. k. godsdienst, belast met eene portefeuille voor de hoogere politieke aangelegenheden, te doen erlangen. Er bestaat nog een andere reden, waarom spreker dit departement gaarne zou zien vervallen. Door toch uit te maken, dat de minister voor de zaken der R. K. Eeredienst een Roomsch-Katholiek moet zijn, belemmert men de keuze des Konings; en dit is niet konstitutionneel. Hij heeft dan ook meermalen het gevoelen ontwikkeld, dat een protestantsch minister beter aan het hoofd van dit departement ware geplaatst, dan een Roomsch-Katholiek. Hij is van meening dat een minister voor de Zaken der r. k. Eeredienst door zijne medeleden in het kabinet wordt geabsorbeerd. Als bewijzen van hoe weinig invloed een minister voor de Zaken der r. k. Eeredienst in het kabinet is, herinnert hij in de eerste plaats aan de diskussie over het regt van placet. Bij die langdurige beraadslagingen, die hierover plaats hadden, was de minister voor de Zaken der r. k. Eeredienst afwezig. Bij de diskussiën over de wet op de kerkgenootschappen, werd er evenzeer een hevige strijd gevoerd. Alle ministers waren daarbij tegenwoordig: wie echter was afwezig? de minister voor R. K. Eeredienst. Zoodanig minister is in het kabinet oneindig meer protestantsch dan de meest-protestantsche zijner protestantsche ambtgenooten. Toen verleden jaar eene interpellatie werd gedaan, uit belangstelling voor den persoon van de Geest, die nu in België is veroordeeld, toen verklaarde de minister van Justitie, dat aan dien persoon in de steden waar hij gepredikt had, in het belang van orde en rust het verblijf was ontzegd en dat hij vervolgens over de grenzen is gezet. Alle ministers waren het daaromtrent eens, uitgezonderd de minister van R. K. Eeredienst, die gemeend had dat de zaak wel zoo blijven kon. En wat nu de interpellatie van den heer Meeussen, omtrent de zaak der processiën betreft, zoo had de minister van R. K. Eeredienst zich ja bereid verklaard om een schat van protokollen nopens deze aangelegenheid te openen en aan den minister van Justitie hierover zooveel mogelijk licht te verstrekken. Maar wat deed nu zijn vriend voor de Justitie. Deze haalt drie stukken uit zijne portefeuille, waaruit blijkt waar processiën toegelaten of waar zij verboden zijn, doch hij sloeg volstrekt geen acht op het aanbod van zijn ambtgenoot voor R. K. Eeredienst. Zoodanig minister is in het kabinet van nul en geener waarde."

Dat alles is niet alleen zeer eenzijdig, maar daarenboven zeer oppervlakkig. De heer Storm wenscht meer invloed te bezorgen aan de Katholieken op het beleid der staatsaangelegenheden in het kabinet. Uitmuntend; maar wij betwijfelen, of zijn hulpmiddel, de afschaffing van 't departement van Eeredienst, daartoe leiden zal. Als de dweepzieke partij zich nu niet schaamt om Katholieken te weeren uit alle departementen van algemeen bestuur; zal dan die schaamte haar te gelijk met een gevoel van billijkheid overvallen, zoodra men de pen zal hebben gehaald door de ministeriën van Eeredienst? — De keus des Konings is nu belemmerd, zegt de spreker, hij *moet* een Katholiek kiezen en dat is niet konstitutionneel. En wat dan, als de departementen van Eeredienst zullen zijn afgeschaft, en de Koning *daarom* een Katholiek zal *moeten* stellen aan 't hoofd van een departement, dat meer invloed op 't beleid der staatszaken geeft! Zal de Koning dan vrijer in de benoeming, meer konstitutionneel zijn? — Een minister van Eeredienst wordt geabsorbeerd; hij is van nul en geener waarde. Waarom? omdat hij alléén staat? Dat de leden der Tweede Kamer hem dan steunen, en hij zal zestien stemmen achter zich hebben en twee vijfde der gansche bevolking van het land. Dit alléén zal voldoende zijn, om aan hem, ofschoon hij alléén staat in 't kabinet, zoo veel kracht te geven, dat geen ministerie 't ligtelijk wagen zal door te drijven, wat hij op goede gronden aantoont strijdig te zijn met de regten zijner geloofsgenooten. Een, twee en zelfs drie personen wegen in een ministerie niet meer dan het belang dergenen, waarvoor zij staan. De individualiteit kan daar ook wegen. Maar de individualiteit, ook de knapste, is niet voldoende. Zij moet steun hebben in het parlement. — Een Protestant zou beter aan 't hoofd zijn. Het wordt door den spreker gezegd, maar eene stelling is geen bewijs. — Ten betooge dat een minister van Eeredienst niets vermag en van nul en geener waarde is, wijst hij op de geschiedenis van het *placet*, van de *wet op de kerkgenootschappen*. Beide ministers waren bij de diskussiën afwezig, zegt hij. Kan er dan door een minister in 't kabinet geen invloed worden geoefend dan door eene redevoering in 't open parlement? Wij zullen niet de vraag stellen, of de beide ministers niet anders hadden kunnen handelen, dan door hen gedaan is; wij achten die vraag thans doelloos. Maar dit zeggen wij, dat het *placet* voornamelijk door den invloed van den toenmaligen minister van Eeredienst is geweerd, die niets onbeproefd heeft gelaten, wat, zoo als hij tot bereiking van dat doel nuttig achtte. Hij had ook in 't parlement het woord kunnen voeren. Ongetwijfeld. Maar dewijl 't niet noodig is geweest — het blijkt uit de rezultaten — hebben wij achting voor den man, die begrijpt niet verpligt te zijn een woord nutteloos te verspillen.

Wat den minister van Eeredienst betreft, die tijdens de wet op de kerkgenootschappen afwezig was — men kan zijne houding op verschillende wijze beoordeelen. Intusschen meenen wij toch, dat zijne houding, hoe zonderling zij er uit mogt zien, niet nagelaten heeft ons zeer voordeelig te zijn. Die houding is een schromelijk *embarras* geweest voor de Regering in die dagen, een *embarras*, dat niet weinig heeft bijgedragen om veel te verhinderen van het kwaad, dat toen dreigde. Wij zijn er dien minister erkentelijk voor.

Nu blijven er nog twee feiten over. De vorige minister van Eeredienst was niet geweest voor de uitzetting van de Geest. Daarin heeft hij zeer wijselijk gehandeld. De minister van Eeredienst zou ons eene kwade dienst hebben bewezen, als hij op die uitzetting had aangedrongen. De bedrieger toch strekte niet ons tot schande, maar hun, die zich tot hem voelden aangetrokken. Als lasteraar en rustverstoorder bleef hij voor rekening van 't departement van Justitie. En zoo hier de tusschenkomst van een der ministers van Eeredienst noodig kon worden geacht, dan zou 't, naar onze meening, die van protestantsche Eeredienst zijn geweest, die de zaak moest ter harte nemen, om een einde te maken aan een schandaal, dat voor te velen onder zijne geloofsverwanten niet zeer vereerend was. Maar wat daarvan ook zij, naar onze meening kon en mogt de katholieke minister van Eeredienst in geen geval optreden voor de uitzetting van de Geest.

Eindelijk komt nog de opmerking, dat de tegenwoordige minister van Justitie in plaats van gebruik te maken der protokollen, die de minister van Eeredienst tot toelichting der vraag omtrent de processiën en kerkelijke begrafenissen bezit, een drietal stukken heeft voor den dag gehaald. Daarin kan een verwijt zijn tegen den heer v. d. Brugghen, niet tegen den heer van Romunde, die omtrent de pligten, die op hem drukken, eene waardige geloofsbelijdenis heeft afgelegd. Hebben velen met leedwezen zijn optreden in dit ministerie gezien; er zal niemand zijn die hem geen hulde biedt voor de mannelijke verklaringen, in zijne redevoering ten antwoord op den heer Storm gegeven. Hij zeide een kort maar krachtig woord, dat hem vereert. Wij laten hier zijne rede volgen, gelijk onze korrespondent ze ons mededeelt:

»De *minister voor de Zaken van R. K. Eeredienst* zegt, dat, naar zijne meening, de bedoeling van de aangehaalde zinsnede in het verslag deze is, dat er minstens één lid van de r. k. geloofsbelijdenis tot het kabinet zou behooren. Hij kan nu de zienswijze van den vorigen Spr. niet deelen, dat er sprake zou zijn van beperking in de keuze des Konings door de benoeming bepaaldelijk van een minister voor de Zaken van de R. K. Eeredienst, voor dit departement. Hij is toch van oordeel, dat dit, uit den aard der zaak, een r. k. minister moet zijn, omdat deze werkelijk het meest vertrouwd is bij geestelijken en Kerkvoogden van die geloofsbelijdenis en ook het best in staat is om de belangen dier Kerk en van zijne geloofsgenooten te behartigen. En nu, wat de meening aangaat dat zoodanig minister zou zijn geabsorbeerd in het kabinet, Z. Exc. gelooft niet, dat het overal aankomt op het getal stemmen, om juist van invloed en uitwerking te zijn. Men kan ook alléén eene overtuiging ingang doen vinden, en zoo ook hier met opzigt tot den minister voor de Zaken van R. K. Eeredienst tegenover zijne ambtgenooten. Maar wat hiervan ook zij, *hij kan den spreker de verzekering geven, dat hij alles zal aanwenden wat in zijn vermogen is om de belangen der R. Katholieken voor te staan. Ook in de quaestie van het onderwijs*, waaraan hij niet vreemd is, *wil hij alles doen om de bestaande bezorgdheid weg te nemen. Er kan, naar zijn gevoelen, in Nederland geene gemengde school bestaan, die ontoegankelijk is voor de kinderen der Roomsch-Katholieken. Mogt dat de bedoeling zijn zijner ambtgenooten, hij zou liever dadelijk de hem opgevallen portefeuille nederleggen dan te handelen in strijd met de belangen zijner r. k. landgenooten, en hij gelooft dat, door dat belang voor te staan, ook de belangen van anderen zullen worden behartigd.*

»In antwoord op de overige bedenkingen van den heer Storm, merkt Z. Exc. op, dat, bij gelegenheid der beraadslaging over de wet op de kerkgenootschappen, de minister voor de zaken van R. K. Eeredienst juist afwezig was in 's lands belang. En wat nu aangaat de interpellatiën van den heer Meeussen, zoo had Z. Exc., bij gelegenheid daarvan, te kennen gegeven, dat hij alles wilde doen om de zaak te regelen en moeijelijkheden te voorkomen, zonder de werking der politie. Hij kan er nu bijvoegen, dat hij reeds heeft gearresteerd eene cirkulaire, welke hij voornemens is aan zijnen ambtgenooten mede te deelen, te rigten aan de Kerkvoogden van de R. K. Eeredienst, ten einde over dit punt de noodige inlichtingen mede te deelen, om daarna te doen wat in deze nuttig en noodig mogt zijn."

Men lette op 't jongste Nommer van *de Fakkel*, waar zij ten behoeve van 't ministerie en bepaaldelijk van den heer Simons betoogt, dat, ingevolge de Grondwet, van God, van de Voorzienigheid, van Gods alziend oog op de school niet mag gesproken worden. Daarna besluit zij met de volgende woorden:

»In de grondwet zijn beginselen opgenomen, die in ons oog hoogst bedenkelijk, om niet te zeggen, hoogst verderfelijk zijn. Ach en wee! over hen, die hunne overtuiging op het altaar des vaderlands hebben ten offer gebragt. Ach en wee! over hen vooral, die zulke heillooze beginselen in de grondwet als 't ware hebben ingesmokkeld. Doch ook ach en wee! over die onzer tegenwoordige volksvertegenwoorders, die den letter gebruiken om den geest te dooden. Als het geschiedt, gelijk het ons verzekerd is, dan dringt voortaan *de Fakkel* aan òf op grondwetsherziening, òf op een......"

Ook dit verdient in de *Fakkel* opgemerkt:

»De diensttijd van vele burgemeesters loopt met dit jaar ten einde. Zullen al de aftredenden op nieuw weder worden benoemd? *Hebben zij allen, ook bij de jongste verkiezingen, zich zoo gedragen, dat zij geacht kunnen worden de eer der herbenoeming zich te hebben waardig gemaakt?* Wat de commissaris des Konings is in de provincie, dat is de burgemeester in de gemeente. Hij repraesenteert er den Koning. Maar mag een repraesentant des Konings de bedoelingen van den Koning helpen tegen werken? Mag hij in den geest van de oppositie handelen? Gesteld, de Tweede Kamer moest worden ontbonden: zoude het

bij eene nieuwe algemeene verkiezing onverschillig zijn wie alsdan het burgemeestersambt bekleedden?

»Thorbecke zou zeggen: *neen.*"

Voor het hoofdstuk der begrooting van Binnenl. Zaken verklaarden zich de heeren: van Lijnden, de Brauw, Baud, Bieruma Oostings, van Rappard, Mackaij, van Heiden, Reinesteyn, Groen van Prinsterer, Hoffmann van Foreest, Wintgens, Sander, Dirks, Hoekwater, van Deinse, Gevers Deynoot, Vegilin van Claerbergen, Westerhoff, Taets van Amerongen, Delprat, Reynders, Blaupot ten Cate, van Franck, Kien, Wijbenga, van der Poel, Schimmelpenninck van der Oije, Stolte, Nolthenius, Storm van 's Gravesande, van Reede van Oudshoorn en de Voorzitter (de heer van Goltstein).

Tegen de heeren: Zijlker, Botz, Jespers, de Lom de Berg, L. D. Storm, van Nispen van Sevenaer, van Wintershoven, Meeussen, Thorbecke, van der Linden, Meijlinck, van Eck, Dommer van Poldersveldt, Heemskerk, Bosscha, van Bosse, Hengst, Anemaet, Godefroi, de Limpens, van Akerlaken, Hoynck van Papendrecht, Luijben, van der Veen, Dullert, de Poorter, van Hoëvell, van Zuijlen van Nijevelt, ter Brugghen Hugenholtz, de Kempenaer, Beens en Sloet tot Oldhuis.

Het kerkbestuur van Leymuiden en Rijnsaterwoude schrijft ons den 27n November:

»Wij hadden heden alhier het groot genoegen, ons nieuw orgel met twee klavieren, 18 registers en pedaal, te hooren bespelen. Ons nieuw orgel beantwoordt volkomen aan onze verwachting, ja gaat zelfs onze verwachting ver te boven; een ieder bewondert de zuivere afwerking, de kracht en de harmonie der registers. Eere zij den heer W. A. Smit, muziekmeester te Amsterdam, die met zoo veel talent voor het eerst ons nieuw orgel bespeelde en aller aandacht boeide; eere zij den heer L. Ypma, orgelmaker te Alkmaar, die het orgel aangenomen en de eerste werkzaamheden daarvan heeft begonnen; eere zij den heeren Gebroeders Adema, orgelmakers te Leeuwarden, die dit prachtig orgel verder voltooid en alles naar wensch hebben afgeleverd. Deze genoemde heeren moeten en kunnen wij dan ook bij deze aan alle belanghebbenden gunstig aanbevelen."

In de najaarsvergadering van de verschillende provinciale kommissiën van onderwijs, zijn geëxamineerd en toegelaten 47 onderwijzers van den tweeden rang; 60 onderwijzers van den derden rang; 76 onderwijzers van den vierden rang; 3 huisonderwijzers; 57 schoolhouderessen; 4 huisonderwijzeressen. Vergeleken met de uitkomsten van de najaarsvergadering in 1855, zijn er in dit jaar 1 onderwijzer van den tweeden rang *meer*, 19 onderwijzers van den derden rang *minder*, 7 onderwijzers van den vierden rang *minder*, 2 huisonderwijzers *meer*, 13 schoolhouderessen *meer* en 1 huisonderwijzeres *meer* geëxamineerd en toegelaten. De getallen, wat de onderwijzers van den derden en vierden rang betreft, tot welke de aankomende onderwijzers behooren, zijn dus minder bevredigend en [illegible] zekeren toestand van zaken betrekkelijk het onderwijs. Wat het meer bemoedigende getal schoolhouderessen betreft, moet men wel in aanmerking nemen, dat het meer en meer in gebruik komt, om jonge jufvrouwen uit den middelstand, bij de voltooijing van hare opvoeding aan instituten, vooraf te doen examineeren voor schoolhouderessen, zonder dat zij evenwel bij het vak van onderwijs blijven.

Bij Koninkl. besluit van den 29sten November 1856, zijn vernietigd de artikelen eener verordening van den gemeenteraad van Nijmegen.

Z. M. de Koning heeft bepaald, dat bij afzonderlijke dagorders, zoo in Oost-Indië als in Nederland eervol zullen worden vermeld: *a.* de luit. ter zee 2e kl., eerste officier aan boord van 's rijks stoomschip *Samarang*, P. Roodzant, wegens zijnen moed en zijn beleid en het gepast manoeuvreren, op 21 Mei en 11 Junij 1856, gedurende een treffen van dien bodem, waarover hij tijdelijk het bevel voerde, met de zeeroovers in de baaijen Djiko-Sabaong en Djiko Sagoe van het eiland Banka (residentie Menado); en *b.* de luits. ter zee 2e kl. jhr. F. G. F. K. van Pestel en R. Stanhusmen, mitsgaders de machinist 2e kl. N. L. Fürber, wegens hun gehouden moedig gedrag, respektivelijk als kommandant de gewapende sloepen, gedurende het hierboven bedoelde treffen met de zeeroovers; benoemd tot burgem. der gemeente Zuylen, R. H. J. Veeren, na te gaan den 1 Jan. 1857; en aan de gemeentebesturen van Zutphen, Gorssel, Laren en Holten, vergunning verleend tot den aanleg van een grindweg, aanvangende in het dorp Laren (Gelderland), en loopende door het Larensche en Holterbroek, tot in het dorp Holten (Overijssel), aansluitende aan den grooten rijksweg van Deventer naar de hannoversche grenzen.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Zaturdag 6 December.

In deze zitting is ingekomen een wetsontwerp tot onteigening van gronden voor den aanleg van een kunstweg in de Smilde.

De algemeene beraadslagingen over hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting van 1857 (*Departement van Marine*) zijn geopend.

Nadat daaraan hadden deel genomen de heeren Dirks, Storm van 's Gravesande, ter Bruggen Hugenholtz, van Franck en van Eck, is, naar aanleiding van het op gisteren genomen besluit, hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1857 (*Departement van Binnenlandsche Zaken*), waaromtrent alstoen bij de gehouden stemming de stemmen gestaakt hebben, op nieuw behandeld. Niemand vroeg daarover het woord.

Bij de daarop gehouden stemming verklaarden zich wederom 32 leden vóór en 32 leden tegen hetzelve. De stemmen alzoo ten tweeden male gestaakt hebbende, is overeenkomstig het voorschrift van het derde lid van art. 101 der Grondwet, dit hoofdstuk der Staatbegrooting geacht niet te zijn aangenomen.

Tegen hebben gestemd de heeren: Dullert, van Zuijlen van Nyevelt, Storm, van Wintershoven, van Hoëvell, Heemskerk, Bosscha, Zylker, van Bosse, Thorbecke, Hoynck van Papendrecht, Dommer van Poldersveldt, de Limpens, Jespers, van der Veen, Anemaet, van Akerlaken, van Eck, de Kempenaer, Godefroi, ter Bruggen Hugenholtz, Sloet tot Oldhuis, Hengst, Beens, de Poorter, Meeussen, de Lom de Berg, Meijlinck, Luijben, van Nispen van Sevenaer en van der Linden.

De algemeene beraadslagingen over hoofdstuk VIII (*Departement van Marine*) zijn daarna voortgezet.

Deze zijn gesloten nadat de minister van Marine en de heeren ter Bruggen Hugenholtz en van Eck het woord hadden gevoerd. Daarop hebben de overwegingen over de onderdeelen plaats gehad. Van art. 1 van het hoofdstuk leverden beraadslaging op:

art. 2 „bezoldigingen van den direkteur-generaal en sekretaris-generaal, ambtenaren, alsmede officieren enz., *f* 87,730,00", welk cijfer door den minister van Marine met *f* 500 verminderd werd;

art. 11 „traktementen en belooningen der ambtenaren en bedienden, en verdere kosten voor de dienst der quarantaine;"

art. 13. „aanschaffing van materialen tot aanbouw enz., waarvan de heer ter Brugghen Hugenholtz voorstelde de laatste woorden: „voorts verstrekkingen en diensten ten behoeve van de maritime etablissementen en onderhoorigheden" te doen wegvallen;

art. 14. „onderhoud, herstelling en daarstelling van gebouwen enz." (in welk artikel begrepen zijn de kosten tot het daarstellen van een nieuw droog dok te Willemsoord), welk artikel met 45 tegen 13 stemmen aangenomen werd;

artikel 17: „Traktementen van zee-officieren en adelborsten;"

artikel 24: „Kosten van opleiding der adelborsten voor 's Rijks zeedienst: bijdrage der Marine aan de Akademie voor de zee- en landmagt voor opleiding van adelborsten."

De artikelen van het eerste artikel, de artikelen 2 en 3 van het hoofdstuk en de beweegredenen werden achtereenvolgens goedgekeurd, waarna het hoofdstuk zelf met 53 tegen 5 stemmen aangenomen werd.

Tegen hebben gestemd de heeren: Meeussen, Storm, van Hoëvell, Jespers en Reinders.

ARNHEM, 5 Dec. Op den 3 December werd ter civiele teregtzitting van den Hove van Gelderland, de zaak van den weleerwaarden heer Tr Vaarwerk, (begrafenisplegtigheden op een met hek en rasterwerk omgeven kerkhof), in hooger beroep behandeld.

De procureur-generaal, de heer Optenoort, rekwireerde bevestiging van het vonnis der Arnhemsche regtbank hoofdzakelijk op de navolgende gronden:

Het doel der Grondwet is geweest godsdienstvrijheid te verzekeren, onder zoodanige beperking als noodig voor de openbare orde en rust. Daarmede zijn onbestaanbaar godsdienstoefeningen op plaatsen, waar het oog vrijen toegang heeft.

In den zin van [illegible] wet een [illegible] houden, want gebouwen zijn dan ook besloten plaatsen. Het ware dan genoeg geweest alleen besloten plaatsen te noemen.

De Grondwet noemt *gebouwen* en *besloten plaatsen* naast elkander. Er moet dus tusschen beide denkbeelden zeker aanverwantschap bestaan. Die nu is gelegen in het onttrekken aan het oog en den omgang der menschen. Het voorvoegsel *be* voor transitieve werkwoorden versterkt, volgens den kundigen Brill, naar ons taaleigen de beteekenis en drukt eene meer algemeene werking uit; bijv. *planten* en *beplanten*. *Besluiten* is dus sterker dan *sluiten*. Er is een climax tusschen afsluiten, omsluiten en besluiten. Besluiten zal dus wezen afgesloten voor het oog.

II. Het Openbaar Ministerie is daarna opgekomen tegen het niet toepassen van lijfsdwang voor de kosten, aangezien er wel degelijk straf is opgelegd en zulks voor het toepassen van lijfsdwang overigens niet noodig is.

Jhr. Mr. Van Nispen tot Sevenaer betoogde, dat volgens de wet van 23 Prairial XII jaar, zoo als zij door onderscheidene koninklijke besluiten is uitgelegd, godsdienstplegtigheden zijn toegelaten op alle kerkhoven zonder onderscheid. Van de Grondwet van 1841, bij het bestaan van zoodanige vrijheid geschreven, mag men wel uitbreiding daarvan, geen inkrimping verwachten.

Bij het *doel* door den procureur-generaal aangegeven blijft onbeslist welk *middel* de Grondwet heeft gewild tot bereiking van dat doel.

Hare geschiedenis nu leert, dat de Regering den openbaren godsdienst alleen wilde weren van de »*openbare plaatsen en wegen.*"

Evenzeer blijkt uit de behandeling der wet op de kerkgenootschappen in de Tweede Kamer, dat het alleen te doen was om plegtigheden te weren van de »*openbare straat.*" Dat is het middel der Grondwet en nu mag niemand meer ijver toonen dan de wet.

Onzigtbaar maken is overigens niet afdoende, want daarbij heeft het gehoor nog vrijen toegang. Op de tallooze plaatsen, waar de wegen over dijken loopen, is het daarstellen van besloten, dat is niet overzienbare plaatsen, bovendien onmogelijk.

De woorden *gebouwen en besloten plaatsen* kunnen even goed eene tegenstelling als eene aanverwantschap uitdrukken. Doch die aanverwantschap kan liggen 1°. in de bestemming, 2°. in het beletten van toegang aan het publiek, in de afscheiding van het publiek domein. Het voorvoegsel *be* versterkt inderdaad de beteekenis; *besluiten* is sterker dan *sluiten*, ook volgens hem, die met spreker aanneemt, dat *besluiten* van rondsom afsluiten is. Is *besloten* voor *het oog onzigtbaar*, dan houdt de Grondwet niet minder een pleonasme in, want gebouwen zijn dit ook. Zoo er een climax is tusschen *afsluiten*, *omsluiten* en *besluiten*, dan schrijft de Grondwet zeer zeker een pleonasme, want dan is *afsluiten* gedeeltelijk afscheiden, *omsluiten*, van rondsom afscheiden en dan blijft er voor *besluiten* niets meer over dan aan alle zijden afscheiden, overdekken; zoodat besloten plaats zoude wezen een gebouw, reeds afzonderlijk in de Grondwet genoemd. Pleonasmen vindt men overigens in tallooze wetsbepalingen, waar onderscheidene species voor het genus worden opgesomd.

De toegepaste regel, het spraakgebruik hecht overigens volgens de beste taalkundigen, aan *besloten* zoowel de beteekenis van afgescheiden als die van overdekt. Zoo is eene *besloten plaats* volgens Weiland eene »*ommuurde of omheinde*" (d. i. »*met eene heg omgeven*") plaats. Bij dat verschil van beteekenis mag niemand, buiten de Grondwet om, eene keus doen, den zin van besloten beperken. Zoodra het essentiële kenmerk van besloten de afscheiding aanwezig is, mag niemand een bijkomend kenmerk, de soort van afscheiding, tot een essentiëel verheffen. De afscheiding is het eenige essentiële kenmerk, want daarin alleen ligt de overeenkomst, de band tusschen de verschillende beteekenissen, waarin *besloten* genomen wordt.

Van de onschuldige begrafenisplegtigheden, altijd geoefend met uitdrukkelijke toestemming der regering, behoeft men niet te vreezen voor de openbare orde en rust. De Nederlander is medelijdend en zal de treurige lijkplegtigheden met deernis aanzien. De opgewondenheid in 1853, zelfs van den kansel afgedaald, is onvermogend geweest om de rust te verstoren en bewijst, dat men het nederlandsche volk lastert, wanneer men noodig verklaart het om godsdienstige plegtigheden met muren van een te scheiden, den burger aan het oog te onttrekken van zijn medeburger.

De minister Donker Curtius, die de Grondwet en de wet van 1853 heeft verdedigd, is met zijne cirkulaire de uitvinder dier willekeurige uitlegging, waaraan zooveel maanden na 10 September 1853, niemand, geen enkel lid van het openbaar ministerie, had gedacht. Hij heeft veel spanning doen ontstaan om de openbare rust te handhaven.

De Hooge Raad had de feil van den minister met de hem eigene *haute raison* verbeterd, door de Grondwet zoo uit te leggen, dat op dit punt de naar de wet bestaan hebbende toestand was behouden, en nu heeft de minister, in plaats van zich die gelukkige wending ten [illegible] het gezag van het openbaar ministerie geplaatst boven dat van den Hoogen Raad!

De verdediger eindigde zijn veel andere gronden omvattend betoog, zonder het besproken punt van lijfsdwang aan te roeren, maar met de verklaring, dat volgens zijne overtuiging de Regterl. Magt in Nederland te hoog stond om heen en weer te worden geslingerd door ministeriële circulaires.

De uitspraak is bepaald over acht dagen.

(K. N. Stemmen.)

HARDERWIJK, 7 December. Zaturdag en Zondag zijn weder een 150tal manschappen van het britsch legioen aangekomen, waarvan er weder sommige wegens valsche papieren, enz. werden afgekeurd; tegelijkertijd is Zaturdag middag een transport, sterk 150 onder-officieren en manschappen naar Oost-Indië vertrokken; verder vernemen wij dat nog deze maand 2 a 3 detachementen naar Oost- en West-Indiën zullen vertrekken.

De geheele sterkte van de alhier in garnizoen liggende militairen is ongeveer 600.

BLOKZIJL, 3 Dec. De botermarkt was heden weder williger en werden er hoogere prijzen besteed. De boter werd afgezet het ℔ tot *f* 1.04 a 1.06; het ¼ vat *f* 22.50 a *f* 22.75; het ½ vat *f* 45 a 46.

LEEUWARDEN, 4 Dec. Deze week zijn alhier bij hunne betrekkingen gearriveerd kapitein Coopmans, van het schip *Twenthe*; en zijne echtgenoote. De 1ste stuurman is mede in het vaderland teruggekeerd en bevindt zich thans te Amsterdam. De overige equipage, waaronder 3 jongens mede uit deze stad, wordt later met verschillende scheepsgelegenheid terug verwacht.

(N. R. Ct.)

Men leest in de Tweede Editie van de *Amst. Cour.*:

FRANKFORT, 7 Dec. Volgens een depêche uit Bern van gisteren, opgenomen in het *Frankfurter Journal*, hebben de fransche en de russische gezant op nieuw nadrukkelijk de invrijheidstelling der royalistische gevangenen geëischt, en daarbij op de ernstige gevolgen gewezen die een herhaalde weigering zou kunnen na zich slepen. De

Bondsraad gaf wederom een weigerend antwoord, waarmede de engelsche gezant verklaarde zich te vereenigen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 Dec. Het parijsche traktaat zou in zijne toepassing, volgens den *Moniteur*, moeijelijkheden hebben ondervonden, zoodat eene nieuwe bijeenkomst der vertegenwoordigers van de betrokken mogendheden noodzakelijk is, ten einde de bevestiging van den vrede te bespoedigen. Het meerendeel der mogendheden heeft hare adhæzie geschonken aan de bijeenroeping der konferentie alhier. Waarschijnlijk zal die tegen het einde dezer maand plaats vinden, zoo als bereids is opgegeven.

— Het gerucht, 'twelk bij het publiek ter zake van Bolgrad eenigen ingang vindt, is, dat Frankrijk en Sardinië met Engeland in overeenstemming zouden zijn, om de denkwijze der laatste mogendheid te doen zegevieren; doch van een anderen kant beweert men dat, mogt Frankrijk aan Engeland dit koncessie verleenen, het voor Rusland eene vergoeding in grondgebied zou eischen.

— Nopens den opstand in Sicilië leest men in berigten uit Palermo van 28 November, dat niet met juistheid kan gezegd worden, in hoeverre de beweging zich uitstrekt; in de provincie Palermo schijnt de spoedige komst der regeringstroepen op alle bedreigde punten de zegepraal aan de Regering verschaft te hebben. Verder blijkt, dat de beweging zich het eerst geopenbaard heeft door een aantal geweerschoten op het eskorte, dat gewoonlijk de diligence van Palermo naar Messina vergezelt, en wel tusschen Bellefrate en Mezzojuso, op omstreeks twintig mijlen afstands van Palermo. Het eskorte, dat van meening was, dat de geweerschoten door straatroovers gelost werden, nam de vlugt en deed de diligence terugkeeren. De autoriteiten te Bellefrate, van het gebeurde onderrigt, zonden alstoen onmiddellijk een detachement troepen tegen de aanvallers af; doch dezen zagen zich van hunnen kant ook weldra aangevallen door een zestigtal opstandelingen, waarvan een derde te paard gezeten, ten gevolge waarvan de regeringstroepen de vlugt namen.

Er werden nieuwe troepen tegen de opstandelingen afgezonden, welke laatste omsingeld wordende in een bosch, zestien gevangenen in handen der troepen moesten laten. Ondertusschen was het aan een gedeelte der opstandelingen gelukt te ontsnappen naar den kant van Cefalu, waarheen alsnu 800 man hen te gemoet getrokken waren. Nadat deze drie uren lang eene verkenning hadden gedaan, zijn zij die plaats zonder eenigen hinderpaal binnengetrokken.

Een ander berigt uit Messina van 29 dezer geeft te lezen, dat op de muren van Catania plakkaten gevonden zijn met de woorden: Leve de kroonprins, leve de vrijheid, leve de konstitutie van 1812! die natuurlijk door de policie afgescheurd werden. De gemeenschap tusschen Palermo en Messina was weder hersteld, en de stoomkorvet *Messina* den 28sten van Messina naar Napels vertrokken, om eene versterking van 1000 man alsmede artillerie aan boord te nemen.

Ook wordt er van gesproken, dat te Napels onder de troepen een begin van opstand zou hebben plaats gehad, waarvan een aantal arrestatiën het gevolg was geweest.

— Voor eenige dagen zijn alhier verscheidene welgelukte proeven genomen met een door den heer Labordie uitgevonden reddingstoestel bij brand, dat even eenvoudig als wegens de geringe zwaarte (slechts 40 pond) gemakkelijk te vervoeren is. Het bestaat in een touw zonder eind waaraan twee linnen zakken zijn aangebragt, welke met behulp van vier katrollen, waarvan twee aan de bovenste verdieping van het brandende huis en twee onder op den grond vastgemaakt, bij afwisseling op- en nedergelaten worden zoodat men, in een der zakken zittende, spoedig de verschillende verdiepingen van het huis bereiken en de daar in gevaar verkeerende personen opnemen kan. Bij de genomen proeven was gemiddeld ééne minuut voldoenden, om [illegible] (mannen, vrouwen en kinderen), die zich daarop [illegible] ingebragt hadden, achtereenvolgens uit de bovenste verdieping van het huis naar beneden te brengen. Daar dit toestel even doeltreffend en veilig als goedkoop is, is het te verwachten dat het zeer spoedig algemeen zal worden ingevoerd.

Twee jaren geleden vertrok de luitenant-kolonel *** met zijn regement naar de Krim. Sedert eenige maanden met mejufvrouw XXX verloofd, die op dat oogenblik ernstig ziek was, verzocht hij, alvorens Parijs te verlaten, de kerkelijke bekrachtiging zijner liefde en hoop. De familie van mejufv. *** gaf hare toestemming en het H. Sakrament des Huwelijks verbond het stervende meisje aan den officier, die vertrok om onder het fransche vaandel zich harer liefde meer waardig te maken.

Na verloop van vijf maanden ontvangt de heer *** het berigt, dat zijne gade volkomen hersteld te Konstantinopel was aangekomen. Zoowel de liefde voor haren echtgenoot als een soort van gewetensbezwaar der godsdienstige jonge dame hadden haar die reis doen ondernemen. Weinige dagen later werd, in de tegenwoordigheid van een paar generaals door een katholiek priester op nieuw in de kapel van den franschen ambassadeur den echt van beiden ingezegend. Wat de formaliteiten van het burgerlijk huwelijk betreft, die ten gevolge der ziekte van mejv. XXX te Parijs waren uitgesteld, zij werden ook niet te Konstantinopel vervuld; men stelde ze uit tot na den oorlog, bij de terugkomst van den heer *** in Frankrijk. De jong gehuwde vrouw verliet Turkije, en keerde in den kring harer familie terug.

De vrede werd gesloten en de heer ***, wiens regement tot de eerst vertrekkenden behoorde, kwam in Frankrijk terug; doch in de plaats van zich naar zijne verloofde te spoeden, bleef hij verre van Parijs zonder eenige reden van zijn gedrag te geven, 'twelk tot heden nog niet is opgehelderd.

De familie van mejufvr. *** deed eenige stappen bij die van den heer ***, zonder dat ze tot eenige uitkomst leidden. Toen, alle middelen van bevrediging uitgeput zijnde, nam men zijne toevlugt tot regtsmiddelen. Daaruit ontstond een regtsgeding, en den heer *** werd de keus gelaten, hetzij de bekrachtiging van zijn kerkelijk huwelijk, of honderdduizend franken schadevergoeding.

De zaak zal waarschijnlijk tegen het einde van December bepleit worden. De heer Berryer zal de belangen van den heer ***, en de heer Nogent-Saint-Laurens die der familie *** verdedigen. Het geldt dus weer een nieuw dramatiesch regtsgeding als het proces Pescatore; namelijk de regterlijke beslissing over de wettigheid van een huwelijk door de Kerk ingezegend. Men zegt, dat, alvorens de zaak in te stellen, de familie *** de speciale vergunning daartoe van Mgr. den Aartsbisschop van Parijs verzocht en verkregen heeft.

ENGELAND.

LONDEN, 6 Dec. De nederlandsche gezant aan dit Hof, de baron Bentinck, is hier gisteren van eene reis naar het vasteland teruggekeerd.

— In een artikel van den *Times* over de parijsche konferentiën, wordt de hoop uitgedrukt, dat lord Cowley daarop de drukpersvrijheid zal verdedigen.

— Volgens de *Morning advertiser* is ll. Zaturdag een buitenlandsch geneesheer gearresteerd, die talrijke patienten onder de hoogere standen had; hij wordt beschuldigd drie zusters vergiftigd te hebben en door middel van een valsch testament zich van hare nalatenschap te hebben meester gemaakt. Hij had getracht door dit testement geld te bekomen, doch het stuk viel in handen van een regtsgeleerde, die het vertrouwen der zusters bezat en onmiddellijk de valschheid er van ontdekte. Een der zusters leeft nog, doch ligt op haar uiterste. De lijken der beide andere zullen opgegraven worden.

— Het verschil in tijd tusschen New-York en Londen zal opmerkelijk zijn bij de berekening van antwoord op zaken. Te Londen is het ongeveer zes uren later dan te New-York, zoodat de berigten of orders die van Londen ten 10 uren 's morgens tot 4 ure in den namiddag afgaan, te New-York aankomen van 4 tot 10 ure in den ochtend, terwijl het antwoord op de londensche dépêches, van New-York afgaande gedurende die uren dat daar zaken gedaan worden, nl. van 10 tot 4 ure, te Londen aankomt van 4 tot 10 ure 's avonds. De new-yorksche korrespondent kan dus wachten met antwoord te zenden tot 4 ure in den morgen van den volgenden dag, hetgeen gelijk staat met 10 ure 's morgens te Londen, zonder iets te verliezen. De tijd die tot het overbrengen benoodigd is, te gering zijnde om in aanmerking te komen, is bij bovenstaande niet in berekening genomen.

— Met de *Baltic* zijn berigten ontvangen uit New-York van 22 Nov. Omtrent het lot der schipbrenkelingen van de *Lionnais* was nog niets vernomen. De stoomboot *Marion*, zal nasporingen omtrent deze ongelukkigen trachten in te winnen.

Louisiana heeft ook aan den heer Buchanan eene meerderheid van 2000, Georgia eene van 14000 stemmen gegeven.

De *New-Orleans Delta* betigt den heer Buchanan reeds openlijk van verraad jegens het zuiden der Unie, daar de opname van Kansas als slavenstaat, ten gevolge van zijne overeenstemming met het noorden, bijna onmogelijk dreigt te worden. Als hij het bekende manifest van Ostende niet uitvoert, maakt hij zich aan hoog verraad schuldig.

De washingtonsche korrespondent van de *New-York Times* ontkent, dat de regering der Vereenigde Staten hare toestemming heeft gegeven tot de kapitalisatie van den Sondtol, en zegt verder, dat die regering stappen heeft gedaan tot de verlanging van de afschaffing van den Sondtol.

Te Saint-Louis was door een brand voor $ 400,000 schade aangerigt.

Berigten uit Havana van 14 Nov. melden, dat de goeverneur-generaal zich vooral bezig hield met de zaken van St. Domingo en een aanval op Mexico voor den oogenblik uit het oog verloor.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 6 Dec. Het schijnt zich te bevestigen dat de Keizer Rome zal bezoeken. Bereids maakt de oostenrijksche legatie te Florence toebereidselen voor de ontvangst van Z. M.

— Niemand herinnert zich, behalve in den winter van 1849—50, ooit grooter massa sneeuw te hebben zien vallen dan in de laatste dagen.

— Brieven uit Venetië deelen mede, dat de ontvangst des Kaizers en der Keizerin aldaar boven alle beschrijving luisterrijk was; de feesten ter hunner eere waren schitterend, de stad was vol vreemdelingen en de prijs der woningen en levensmiddelen is voor het oogenblik buitengewoon gestegen. Het verblijf des Keizers en der Keizerin aldaar zal tot na Kersmis duren; alsdan begeven zij zich over Padua, Vizenza en Verona naar Milaan, alwaar het verblijf op 14 dagen bepaald blijft.

BERLIJN, 6 Dec. Uit Sigmaringen wordt gemeld, dat de heer v. Sydow herwaarts is ontboden, om den Koning verslag te geven van zijne jongste onderhandelingen met den zwitserschen bondsraad.

— Het fransche gezantschap is den 5n dezer in groot gala naar het koninklijk paleis gegaan, om aan Z. M. den Koning, namens Keizer Napoleon, het grootkruis van het legioen van eer te overhandigen.

— De nederlandsche generaal der infanterie, de graaf v. Perponcher-Sidlnitzki, is in den nacht van 28 op 29 Nov. te Dresden aan eene beroerte overleden. Zijn stoffelijk overschot werd gisteren in stilte herwaarts gebragt. Vrijdag den 5den Dec. 's morgens ten 9 ure zal de begrafenis plaats hebben en het lijk naar het fransche kerkhof, voor de Oranienburgerer-poort gebragt worden. De overledene, die ridder der orde van den Zwarten Adelaar was, zal op hoog bevel met alle eerbewijzen van een in dienst overleden pruissiesch generaal der infanterie worden ter aarde besteld.

— Een dagblad verhaalt de volgende anekdote: De gezant van Wurtemberg, baron van Thun, was een zeer zonderling man. Hij had o. a. een sterk verlangen, om in zijn geboorteland, Pommeren, begraven te worden, maar wilde zijn neef, wien hij niets naliet, niet op buitengewone kosten jagen om aan dit verlangen te voldoen. Hij kwam dus op den volgenden zonderlingen inval. Hij beval, dat men zijn lijk in stukken snijden en ingezouten goed in een vat zoude inpakken en op deze wijze met het eerste schip naar Pommeren zoude zenden. Dit geschiedde werkelijk, maar op de zeereis openden de matrozen het vat en aten den goeden baron voor de helft op, meenende dat het gezouten rundvleesch was.

STADSNIEUWS.

In de 231ste Staats-Loterij zijn in de 2e Klasse bij de 1e Trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 18635 *f* 20,000, N°. 10140 *f* 2000, N°. 2564 *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 8 December.

BEVALLEN (3 Dec.): E. Steffers, geb. Bakker, Z.

OVERLEDEN (2 Dec.): A. G. Wittebol, 26 j. - J. Tortike, 67 j. - F. van Lier, geb. van Winter, 69 j.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 54⅝	Livorno	2/m.	*f* 39
»	zigt	» 55¼	Napels	»	» [illegible]
Bordeaux	2/m.	» 54⅝	Petersburg	»	» 1.82½
»	zigt	» 55	Weenen	6/m.	» 32½
Madrid	3/m.	» 234	Augsburg	»	» 35⅝
Cadix	»	» 234	Frankfort	»	» 98
Seville	»	» 233	Hamburg	2/m.	» 34⅛
Bilbao	»	» 233	»	zigt	» 35⅛
Lissabon	»	» 40	Londen	2/m.	» 11.82½
Porto	»	» 40	»	zigt	» 11.65
Genua	2/m.	» 45	Rotterdam	»	» [illegible]

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 5 Dec. Belg. leen. 2½ pc. 55, Obligatiën 3 pc. 72; id. 4½ pc. 97, Spanje 1—3 pc. 23⅝; Binnenl. 3 pc. 37¼; Romeinen 5 pc. 85; Oostenrijk Met. 5 pc. 78; id. Nat. 5 pc. 79½.

PARIJS, 6 Dec. Fransche 4½ pc. 91.70; 3 pc. 69.60; 1⅞ pc. Spanje —; 3 pc. id. 38½; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 85½.

MADRID, 1 Dec. 3 pc. Schuld 40.—; id. 1 pc. 25.05.

LONDEN, 6 Dec. Cons. 94½; Spanje buit. 3 pc. 44½; id. 1½ pc. 23⅞; Rusl 5 pc. 107; id. 4½ pc. 96; Holl. 4 pc. 97; id. 2½ pc. 65½; Sard. 5 pc. 88½; Braz. 101; Peru 4½ pc. 77; Gren. uitg. 7; id. werk. 22; Mexiko 3 pc. 22; Portugal 3 pc. 46; Ecuador 14½; Venezuela 35½; Wissel op Amst. —.—; Hamburg —.—.

WEENEN, 6 Dec. Met. 5 pc. 82½; id. 4½ pc. 72½; Bank-Aktiën 1035; Credit Anst. 329; Wissel op Londen 10.17; Amst. —; Parijs —; Goud —; Zilver —.

BERLIJN, 5 Dec. 3½ pc. Pr. Staatschuld —; 4½ pc. Rusland —; id. 5 pc. 104½.

BERLIJN, 6 Dec. 3½ pc. Pr. Staatsch. —; 5 pc. Rusland 105; id. 4½ pc. —; Wissel op Londen 2/m 6 Th. 18½; Amst. kort 131¼; Hamb. 142½; Petersburg 106.

HAMBURG, 6 Dec. Spanje 1½ pc. 35¼; id. 3 pc. 39½; Rusl. 5 pc. 99; 4½ pc. 89½; 3 pc. Mexikanen 11; Noord-Duits. bank 99⅞; Wissel op Londen 3/m. —.—; id. kort —.—; Amst. —.—.

FRANKFORT, 6 Dec. 5 pc. Met. 77⅜; 1¼ pc. Spanje binnenl. 24¼; id. 3 pc. 37¼; Wissel op Londen 3/m. ——; Parijs —; Weenen —; Amsterdam —.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN

		5 DEC. 4½ u. gebl.		6 DEC. 4½ u. gebl.	
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	63	63		
Dito Dito	3	75	75		
Dito Dito	4	94⅛	94⅛	94⅜	
O. I. Leening 1844	4				
Amortis. Syndik.	3½		90		
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorw.	4½				
Holl. Spoorw.-M.					
Obligatiën	4½				
Maatschappij van Weld.	4				
Aand. Ned. Bank			156		
België	2½				
Dito bij *Rothschild*	2½	51¼	51⅜		
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	23 9/16	23 5/16	23½	23⅜
Dito	3	41 11/16			
Dito Binnenl. à 6/m.	3	37 3/16	37 1/16	37⅛	37 1/16
Coupon-Bewijzen		6¼	6¼	6 5/16	6¼
Amortisable Schuld		6 5/16	6⅛	6 5/16	6⅛
Portugal, te Londen	3	44⅝	44⅝		
Dito Uitgestelde					
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5	102⅝	103		
Dito Dito 1828 en 1829	5	101⅞			
Cert. bij dito 1831 en 1833	5				
Dito	4½	92⅝	92 11/16	92⅝	
Dito bij *Hope*	4	83½	83½		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	4				
Dito bij id. 5de Serie	4				
Certifikaten te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Certifikaten van dito	6		62¼		
Polen, Certifikaten	4		76⅛	76½	
Dito Aand. met Lot. fl. 500		152			
Oostenrijk, Metalliek	5	74 7/16	74 5/16	74⅝	
Dito Nationale	5	75⅝	75¼	75⅝	
Dito Nieuwe 1847	2½	38 1/16	38⅝	38 11/16	
Dito 1851 en 1852	2½	38 11/16	38⅝	38 11/16	
Dito Nieuwe	5	83¼	83 5/16	83¼	
Dito 1854	5	85¼	83 3/16	83¼	
Weener Bank bij *Gollen C°.*	5				
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 250					
Nieuwe dito 1854			318	319	
Pruiss. Aand. 1854	3½		207		
Amerika, Bank-Aktiën Cert.					
Dito Orig.					
Napels, Cert. bij *Rotschild*	5				
Sardinië	5				
Denemarken, Leen. te Lond.	5				
Louisiana bij *Hope*	5				
Braziliën	5	96⅞			
Dito	5				
Mexiko	3	20 5/16	20¼		
Dito Onbepaalde	3	20 5/16	20¼		
Rom.	4½				
Grenada, à £ 100	3	21½	21 5/16		
Dito Uitgestelde			6½		
Ecuador, à £ 100					
Venezuela, à £ 100	4½	33 3/16			
Dito Uitgestelde	1¾				
Grieken, te Londen	5				

N. 5 pc. Stiegl 95⅛, ¼, 5/16; O. 93⅜; Gren. onb. 21 7/16.

Met uitzondering der spaansche fondsen, welke tot verlaagde koers verkrijgbaar waren, was de markt nagenoeg als gisteren.

Koers van het Geld: Beleening 5 pCt., Prolongatie 3½ pCt., Diskonto 5 pCt.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 5 Dec. Rogge. Terwijl wigtige Archangel zeer gezocht was tot ruim vorige prijzen, ging gedurende deze week in hard gedroogde weinig om, en noteerde men: 143/2 ℔ Libau ƒ 260 6/w., 262 3 m.; 145/2 ℔ Archangel ƒ 255 6/w.; 141/2 ℔ Reval ƒ 270 6/w.; 144/2 ℔ Archangel ƒ 253 6/w.; 145/2 ℔ dito ƒ 256; 140/2 ℔ Reval ƒ 268 6/w van den zolder; 144/2; 145/2 ℔ Arensburg ƒ 251, 253 6/w., ƒ 253, 255 6/w.

Garst. Gedroogde was tot vorigen prijs moeijelijk te plaatsen, en werd alleen een verkoop bekend, te weten: 128/2 ℔ Libau ƒ 260 3/m; ongedroogde bedong in enkele gevallen hoogere prijzen, zijnde successivelijk verkocht: 130/2 ℔ Mannheim ƒ 243, 245 6/w.; 136/2 ℔ Beijersche ƒ 255, 257 6 w., 258 3/m., later ƒ 260 6/w.; 129/2 ℔ Mannheim ƒ 243, 245 6/w.; 130/2 ℔ Mannheim ƒ 248 6/w en ƒ 250 3/m.; 126/2 ℔ Koningsberg ƒ 232.

Moutwijn. Zaturdag en Maandag bleef de markt ƒ 24 met vrij goeden handel; Dingsdag daalde dezelve op ƒ 23, ofschoon begin beurs ook à ƒ 23½ gekocht was; Woensdag was tot vorigen prijs wel aan te komen. Gisteren is veel à ƒ 22½ gedaan, heden alzoo niets algemeen te koopen zijnde verhoogde de markt wederom op ƒ 23, bij vrij goeden handel.

Jenever ƒ 28.50. Amst. proef ƒ 29.75.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 5 Dec. Mulder, Sirius, Batavia. — 6 Dec. J. G. Appel, Equator, Batavia, l. v. Mauritius.

HELVOET, 5 Dec. De Boer, Jan van Galen, laatst van Brouwershaven.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 8 Dec., in lading naar:

Keulen.	A. Weingaarts, Cöln N°. 3.
	M. Martens, Vier Gebroeders.
Dusseld. en Duisb.	F. Henke, de Goede Verwachting.
Ruhrort.	C. Scholten, Hoffnung.
Mannheim.	J. Polsen, Johanna.
Maintz.	J. Sinsig, Maintz N°. 1.
Frankfort.	W. Böcking, Frankfort N°. 16.

Rijnhoogte. Arnhem, 5 Dec. 2 el 78 duim.
Keulen, 7 „ 10 vt. 2 „

Advertentiën.

(2760) Heden overleed tot mij en mijner behuwdkinderen diepe droefheid, mijne dierbare Echtgenoote CORNELIA VAN BAMBERGE, in den ouderdom van ruim 76 jaren, na voorzien te zijn van de H. Sacramenten der stervenden. Een toenemend verval van krachten maakte een einde aan haar voor mij zoo dierbaar leven.

J. T. COPRAIJ.

Amsterdam, 4 December 1856.

(2757) Heden ontvingen wij onverwacht het smartelijk berigt, dat dezen nacht ten 2 ure onze veelgeliefde Dochter, THERESIA MARIA CHRISTINA, Zuster MARIA ANTONIA, Religieuse van den derden regel van den H. Franciscus, in den ouderdom van 28 jaren, na eene kortstondige ongesteldheid, voorzien van de Genademiddelen onzer Moeder de H. Kerk, in het Weeshuis te Rotterdam, overleden is.

Gorinchem, 5 December 1856.

C. VAN HEST.
A. VAN HEST,
geb. van Fers.

(2756) Heden overleed tot diepe droefheid zijner kinderen en behuwdkinderen, na eene kortstondige ziekte van 4 dagen, tijdig voorzien van de H. Sacramenten der stervenden, in den ouderdom van 53 jaren en bijna 7 maanden, onze dierbare en hartelijk geliefde Vader TJEBBE KLAASSENS HETTENGA. Wat wij en zijn hoogbejaarde Vader in hem verliezen, zullen allen beseffen, die den braven overledene in zijn deugdzamen en regtvaardigen levenswandel gekend hebben.

Bolswaard, 5 December 1856.

K. T. HETTENGA.
Uit aller naam.

Algemeene kennisgeving.

(2758) De ondergeteekende, Hulponderwijzer aan het Gymnasium te Nijmegen, maakt bekend, dat er te zijnen huize gelegenheid is om R. K. Jonge Lieden, die de lessen op het gunstig bekende Gymnasium alhier wenschen bij te wonen, hoofdzakelijk zoodanige, welke voor de Koninklijke Zee- en Landmagt, enz. opgeleid moeten worden, te verplegen en onder leiding en opzigt te nemen.

Nadere inlichtingen kan men verkrijgen bij den Rector, den Wel-Ed. Zeer geleerden Heer Dr. J. J. KREENEN, en bij J. JURRIUS.

Fabrick van Kerkversierselen te Lyon.

De Heer MILLIAUD heeft de eer de Eerw. HH. Geestelijken te berigten, dat hij alhier is afgestapt in het Logement *de Ster*, in de Nes, met een aanzienlijken [illegible] alles afgewerkt en gereed om terstond te worden afgeleverd. Het voordeel dat de Heer MILLIAUD aanbiedt, is minstens 40 °/o minder dan prijzen der handelaren in Nederland.

Eenige gelegenheid voor schoone daagsche **Kasuifels** in alle kleuren van 18 tot 25 gulden. De Heer MILLIAUD begeeft zich met zijne stoffen ten huize der belanghebbenden. Hij blijft nog slechts eenige dagen in de stad.

Door het drukke bezoek genoodzaakt tot Dingsdag avond hier te blijven. (2755)

(2755) **Het Kerkbestuur van de H. Dominicus Parochie te Leeuwarden**, verwittigt hiermede belanghebbenden: dat van de schuld brieven ten laste der Kerk en Pastorie dezer Parochie, op heden zijn **uitgeloot**, de Nommers 3, 7 en 55, ieder groot **ƒ 500.**— welke met de Coupons over het loopende jaar betaalbaar zijn van af den 2en Januarij aanstaande, als wanneer mede betaalbaar zijn de Coupons der nog bestaande schuldbrieven, 1° Januarij 1857 verschenen.

Namens het Bestuur voornd.,
den 2 Dec. 1856. J. H. GOUSSENS, *President.*
A. HOEPERMANS, *Secretaris.*

De Zalf en Pillen van Holloway, werken op eene verbazende wijze ter genezing van *zeere of zieke beenen*. F...... M...., in de Warmoesstraat te *Amsterdam* woonachtig, had gedurende acht jaren zeven zweren aan een zijner beenen, waaruit zich onophoudelijk vocht ontlastte, en welke kwaal hem zeer ellendig en ongelukkig maakte. Vele geneesmiddelen werden op hem beproefd, doch alle te vergeefs, terwijl zijn toestand hoe langer hoe meer verslimmerde. Eindelijk nam hij zijne toevlugt tot de zalf en pillen van Holloway, en na de verordeningen dezelve wegens, gedurende ruim twee maanden stiptelijk opgevolgd te hebben was hij volmaakt genezen, en is nu in staat beter dan ooit zijne beenen te gebruiken.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: *Doosjes Pillen* à ƒ 0.80, ƒ 1.85, ƒ 3.00, ƒ 6.75, ƒ 13.50, ƒ 20.50.

Potjes Zalf à ƒ 0.90, ƒ 1.85, ƒ 3.00, ƒ 7.05, ƒ 13.85, ƒ 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. Adama, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtsche straat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij L. J. Grootendorst, depôthouder te *Utrecht*, G. Verhaart, depôthouder te *Prinsland* en bij J. Straatman, hoofd-depôthouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement*. (2592)

LIJDERS

die aan de zoo treurige als hoogst onaangename kwaal lijdende zijn, bestaande in het **ongevoelig afloopen van het water**, kunnen hier van geheel geholpen worden. Tot nadere inlichting kan men zich met *franco* brief aanmelden, onder Lett. P. aan het Bureau dezer Courant. (2759)

[illegible] ZOON, Boekhandelaren te 's Hertogenbosch, hebben uitgegeven:

Overwegingen voor alle dagen des jaars, door Mgr. R. Challoner, Bisschop van Debra en Vic. Ap.; opgedragen aan Z. D. H. Mgr. Joannes van Hooydonck, Bisschop van Breda. Derde Deel, uit het Engelsch; Kerkelijk Goedgekeurd. Prijs ƒ 0.50.

☞ Bovenstaande is mede verkrijgbaar bij onzen Hoofd-Correspondent de Heer J. S. de Haas te Amsterdam, en verder bij alle soliede Boekhandelaren.

Reeds voor langen tijd had men den ondergeteekende er opletttend op gemaakt, dat bij het aantal tijdschriften van allerlei aard, die in ons vaderland het licht zien, en nog dagelijks vermeerderd worden, er inmiddels behoefte bleef bestaan aan een **populair** periodiek werk, ook geschreven voor het beschaafd katholiek publiek. En toch scheen het dat in een tijd als de onze, naast de vele uitmuntende wetenschappelijke werken van bekwame en geleerde Katholieken, een Tijdschrift, dat **degelijke** en te gelijkertijd **onderhoudende** en **aangename** lektuur bevatte, niet mogt ontbreken.

De groote bezwaren en hooge kosten, aan zulk eene onderneming verbonden, deden hem echter lang aarzelen die te beginnen. Toch meende hij een poging te moeten wagen bij zijn landgenooten, en [illegible] aanvang van de vorige maand het *Prospektus* rond van den

TOESCHOUWER,

MAANDSCHRIFT VOOR BESCHAAFDE KRINGEN.

Overtuigd dat alleen eene ruime deelneming het welslagen kon verzekeren, stelde hij den prijs zeer laag, namelijk ƒ 6.00 voor 12 Nommers groot oktavo, of twee boekdeelen, ieder van circa 500 *bladzijden* in het jaar.

Aanvankelijk is zijn poging met den besten uitslag bekroond. Een groot getal inteekenaars, dat nog dagelijks vermeerdert, hebben op dit

NIEUWE MAANDWERK

ingeschreven. Met 1°. Januarij verschijnt het eerste Nommer. Degenen, welke daarop abonnementen verlangen, kunnen zich bij alle Boekhandelaren vervoegen, alsmede bij den Uitgever.

C. L. VAN LANGENHUYSEN.

NB. *Nogmaals worden HH. Boekhandelaren, in de provinciën, die tot dusverre hun inteekenaars nog niet hebben opgegeven,* dringend *verzocht dit ten spoedigste te doen.*

Te Amsterdam bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever.